

● **Між Західною Французькою Африкою і Аравією** ще ще вде торгівля чорними невольниками. Чорні торговці з численними служницями із автохтонів середньої і західної Африки їдуть, як паломники, до Мекки в Аравії. В Аравії вони продають челядьників, беручи по \$560 — \$1,120 від особи, залежно від полу, віку і сили. З'являючі з цим подорожці роззира-

СВОБОДА
UKRAINEAN DAILY
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.
Entered as Second Class mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J., on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.
Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.
За оголошення редакція не відповідає і не зобов'язується повертати незаказані матеріали.
Адреса: "СВОБОДА", P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

СПРОБА НОВОЇ ДИВЕРСИ

Уряд СРСР офіційно запросив канцлера Німеччини Федеративної Республіки, д-ра Конрада Аденауера, та інших представників, що й уряд цієї республіки, «важко би, за відповідей», до Москви, щоб «обговорити справу встановлення дипломатичних, торговельних і культурних відносин між СРСР та Німеччиною». Запрошення вислано офіційно дипломатичною нотою, до якої додано широкі «висновок» про «вправдану історичним досвідом» потребу порозуміння та співпраці між «совєтським народом» і Німеччиною, і про намагаючись та заходи «агресивних сил» порозуміння ці народи; в тій ноті й пригадає, що Німеччина і Совєти знамали в двох світових війнах більших втрат, ніж всі інші учасники цих воєн разом узяті; з застереженням, що «совєтський народ», не хоче помсти над німеччиною народом, і рівночасно з застрашуванням, що, на випадок нової війни, німеччина територія стане головним її побовищем. С в цій ноті ще й нагадує, що Москва не думає втручатися у внутрішні справи Німеччини Федеративної Республіки так, як не втручається вона у внутрішні справи... східної т. зв. Німеччини Демократичної Республіки.

Совєтське звернення до Західної Німеччини викликало зрозумілі зацікавлення в світі, хоч подібного кроку в такій чи іншій формі можна було сподіватися. Західний світ уже раніше мав докази, що Москва не думає погодитися з такою поразкою, якої зазнала за ратифікацією та введенням в силу Паризького договору про суверенітет Західної Німеччини та включення її в систему західної оборони в рамках НАТО. Цей факт тільки вплинув на зміну совєтської тактики, але ні в чому не змінив совєтських цілей: відірвати Німеччину від союзу з Заходом, підкорити її і включити її людські й матеріальні ресурси в свої агресивні плани. Совєтське запрошення для канцлера Аденауера з тієї зміною формою тієї самої диверсії, яку ведуть більшовицькі супроти Німеччини і Заходу вже віддавна. Ані західно-німеччий уряд, ані уряди інших вільних країн не мають що до цього жадного сумніву. Виявляють тільки деякі побоювання, що це може заворушити німеччину публічну думку. Проте, згадав в совєтській ноті, що Москва бажала б мати із Західною Німеччиною такі «взаємини», як має їх із Східною, поважно зменшує й ці побоювання.

ПОКОНГРЕСОВІ ТЕНДЕНЦІ

Шостий Конгрес Американських Українців, що відбувся впродовж останніх трьох днів минулого місяця в Нью-Йорку, вже належить, можна сказати, до історії, оскільки він уже минувся. Інша справа з його наслідками. Правда, перспектива двох тижнів часу, які минуть від того Конгресу, не дозволяє на жадні конкретні висновки, бо Конгрес ще далеко не «відомою», але все ж таки з деякі позначки того, що можна б назвати «поконгресовими тенденціями».

Передусім, це вже з есвіденції «законом природи», що після таких зібрань і нарад, якими був Конгрес, завжди приходить деяке відпруження, себто послаблення в громадській праці. Знаємо це з практики в УНСО, де кожний конвенційний рік з найслабшим роком в організації та іншій статутній діяльності відділів і членів. Конвенції чи конгреси, без уваги на їх перебіг, депо послаблюють працю «в полі» безпосередньо після таких зборів. Це природна, але дуже шкідлива тенденція, і проти неї треба боротися. Конгрес скінчився, і без уваги на те, яку хто має думку про нього, це в жадному разі не повинно вплинути на нашу активність. Коли хто вважав, що Конгрес був добрий, повинен тим більше працювати, щоб наступний Конгрес був ще ліпший, а хто думає, що Конгрес був менш-успішний, повинен закусати рукави і взятися до праці, щоб залепити повний успіх наступного Конгресу.

Назавжди, наша суспільність «пережовує» тепер відбутий Конгрес. У дотеперішньому відомому депо вражас дрібничковість, що часом нагадує того чоловіка, якому ампутували ногу, а він побирався за своїми... калюшами. Правда, це цілком природне, що людина «не дає за виграну» та готова продовжувати дебати в безконечність, але важливе, щоб у цьому адекватна міру та, дебатовано, не прийняти конструктивної праці. Бо не було на Конгресі жадної такої проблеми, якої не можна б полагати, і не було жадного такого рішення, якого не можна б устійняти при взаємній добрій волі та з думкою не про «калюші», але про цілість справи і її добро.

Минулий Конгрес мав свої поважні недомогання, але він мав і свої успіхи та міг би бути поважним кроком вперед, якщо б ми у своїх поконгресових тенденціях намагались та доклали спільно зусиль, щоб ці успіхи підкреслити і використати для загального добра.

Дмитро Галич, Екзекутивний Заступник Голови Українського Конгресового Комітету

НА ПЕРЕЛОМІ
ЗВІТ З ДІЯЛЬНОСТІ
УКРАЇНСЬКОГО КОНГРЕСОВОГО КОМІТЕТУ
ЗА РОКИ 1952—1955

(7)

Пойідки європейських гостей

У звітовому часі наша спільнота гостила між собою кількох українських діячів з Європи. Відношення до європейських гостей було прихильне і проханням тудишньої Централі, що спровадила такого гостя, дано можливість навідати українські осередки в Америці та зустрітися з місцевими українськими громадянами. З того титулу Відділам УІКК рекомендовано підтримувати або улаштувати такі зустрічі.

З таких гостями були: д-р Атанас Фіго, Відділ УІККА були та само повідомлення про поїздки в М. Воскобойника.

ПЕРЕМІГ ІНТЕРЕС ЗАГАЛУ

Вислід переговорів між керівництвом фабрики Форда і промовою спілки Об'єднання Автомобільних Робітників та досягнене між ними порозуміння в справі гарантованої платні і виплачування додаткових компенсацій робітникам на випадок їх безробіття, став це один раз прекрасним прикладом перемоги здорової американської думки над відосередніми неспівісними тенденціями в індустрії і в рядах робітництва.

Ситуація в неділю 5 червня була така, що над компанією Форда, другою з черги за величиною і важливістю галузю американської автомобільної індустрії, загрожала загальна страйку, що мав охопити — на випадок невдачі переговорів — 140,000 робітників фабрики Форда і спаралізувати велику частину американської автомобільної індустрії, спричинюючи важкі матеріальні втрати не тільки для Фордової компанії, але і для самого робітництва. Обраховують, що страйк коштував би був Форда 35 мільйонів доларів кожною дня, не беручи до уваги того, що ця компанія втратила б своє провідне місце в американській автомобільній індустрії. Не менше шкоди несли б самі робітники, бо вони втрачали б кожного дня 3,000,000 доларів зарплати і крім того спілку мусіли б їм виплачувати мільйони доларів страйковим допомог, що знову підірвали б матеріальні ресурси організованого в спілці робітництва.

Стоячи віч-на-віч таких перспектив, обидві сторони і представники, називає це коротко, капіталу і представники робітництва пішли на уступки й у висліді досягнене компромісу, що може стати базою для розвитку соціальної забезпечення не тільки робітників у фабриках Форда, але і взагалі більшість американських робітників. З того погляду порозуміння в Дітроїті можна справедливо назвати історичною подією, бо воно матиме далекосяглі наслідки для життя організованого американського робітництва.

Провідний робітник Волтер Рутер слушно підкреслює, що порозуміння між керівництвом Фордової Компанії і спілкою Об'єднання Автомобільних Робітників може бути гарним прикладом того, як у вільному світі поладується конфлікти між світом праці і великою індустрією і як всецуперіх брехливі пропаганди комуністичної обидви сторони можуть завдати дії до мирної розв'язки навіть і найбільш драглих справ. Керівництво фабрики Форда визнало тут велике почуття відповідальності, жертвенності, бо ж добути робітництвом привілей і полеші будуть тажним фінансовим тягарем для підприємства. Це треба підкреслити, що досягнуто компромісу без будь-якої інтервенції державної влади.

Договір, устійнений під час переговорів на протяз трьох років, — це перший етап боротьби організованого робітництва за гарантовану річну зарплатну платню. На черзі тепер такі ж договори з іншими великими автомобільними компаніями, як Джeneral Motors і Крайслер, що їх мавуть пошастити устійнений тек шляхом компромісу обох сторін. Заповідають, що боротьба за гарантовану річну платню охопить теп інші ділянки автомобільного промислу, як гумову, текстильну, сталеву.

Уступки Форда не одержали загального схвалення американської публічної думки. Господарські кола висловлюються дуже критично проти устійненого в Дітроїті договору, мовляв, він може привести до соціалізації і нездорового контролювання американського промислу. Ще інші підкреслюють, що менші індустрійні компанії і корпорації не зможуть нести тягар гарантованої платні, зокрема виплачування додаткових доплат на випадок безробіття. Ще інші побоюються, що виплачування додаткових доплат може нести заміщення в цілу дотеперішню систему виплачування державних компенсацій на випадок безробіття, яка виключувала будь-яку виплату допомоги безробітним самими працедателями.

Труднощі із здійснюванням нових зобов'язань автомобільних робітників і в загальному загалу американського робітництва є і будуть. Але треба думати, що демократична індустрія і демократичні робітники завжди знайдуть правильну розв'язку проблем, щоб з одного боку забезпечити добробут і соціальне забезпечення робітників і з другого боку вдержувати на відповідному рівні, а то й піднижувати індустрійну продукцію і сприяти розвитку приватної ініціативи. В Дітроїті, як і в багатьох інших випадках спорів між великою індустрією і робітництвом, переміг інтерес загалу, інтерес нації. Треба сподіватися, що цей інтерес присвітуватиме вільному світові капіталу і праці теж і в майбутньому.

ЛІНІЯ КЕРЗОНА — САМОСТІЙНА ПРОБЛЕМА

Всім українським політикам і журналістам, що з титулу свого становища чи професії цікавляться актуальними східно-європейськими проблемами, зокрема проблемою західних кордонів України, які — не зважаючи на теперішню політичну малу СССР — становлять дати тому пропагандивної і закулісної мети, треба рекомендувати статтю Готтгольда Роде в 2-му зшитку за квітень 1955 р. німеччини двомишлячя «Остевропа»: «Постанія лінії Керзона» ("Osteuropa", Zeitschrift fuer Gegenwartsforschung des Ostens, Gotthold Rhode: "Die Entstehung der Curson-Linie" — Herausgeber: Deutsche Gesellschaft fuer Osteuropakunde, Stuttgart). Ця 12-сторінкова стаття, оперта на кількадесять найавторитетніших джерельних матеріалів англійської, французької, німеччий, польської і російської політичної літератури, подає детальну історію походження т. зв. лінії Керзона, себто тієї політичної границі, яку прийнято в Ялті у лютому 1945 року на розмежування СССР і Польщі. Готтгольд Роде навіть не загалує про Ялту. Ного цінається передісторія й історія східних кордонів післяверсальської Польщі, почавши від кінця першої світової війни, почерез усі явні й закулісові митарства Версальської конференції, та скінчивши Ризьким польсько-совєтським миром з 18 березня 1921 р. Автор закінчує свою статтю ствердженням, що з постановою Ради Амбасадорів з 15 березня 1923 року, якою затверджено кордони Польщі, встановлені згаданим Ризьким договором, «лінія Керзона зникла з політичної арени, щоб виринути знову щойно під час другої світової війни і відіграти нову, не менше важливу роль». Зрештою, автор тісно обмежує на темі про лінію Керзона і не торкається різних подробиць польсько-української війни та дипломатичної акції закордонного центру ЗУНР, т. зв. Діктатури през. д-ра Євгена Петрушевича, веденої з Віденя. Промовчанням автором західно-українських джерел

східно-українських джерел є єдиною хибною цією прецікавою і преважливий статті, і було б добре, щоб українські діячі, які живуть тепер у Німеччині (чи Франції) навізали контакт з цим німеччином дослідником, допомогли йому простудіювати також доступні українські джерела та спонукали доповнити цю теперішню його статтю, що може мати величезне значення в обороні західно-українських земель проти дальших польських претензій після розвалу більшовицької тюрми на родів.

Готтгольд Роде зовсім не виступає, як українофіл. Сучасно, як сторонній, цілком об'єктивний історично-політичний дослідник, він переповідає факти й наводить дати. Об'єктивність його становища підкреслює теза, яку його німеччий земляк мав би інтерпретувати, як протинімеччий: рішуче не в'язати теперішнього східно-німеччого кордону Одрі-Ніси, себто німечцько-польського кордону, з східною границею Польщі, отже польсько-совєтським кордоном. Хоч, мовляв, загально прийнятий погляд, що кордон Одрі-Ніси, встановлений на Потсдамській конференції і вже за два тижні після неї, 16 серпня 1945 р., включений у польсько-совєтський договір про розмежування цих двох держав, — був рекомендацією для Польщі німеччином коштом за східно-німеччий ліній Керзона, проте — правильно твердить автор — ці дві лінії не мають взаємного органічного зв'язку. Проблема лінії Керзона, отже, польсько-білоруського й польсько-українського кордонів, треба розглядати як зовсім окрему, самостійну, яка має свою власну довгу історію. Власне він і пригадає цю історію, навівши на 12 сторінках штрихами найважливіші її факти.

Цікаво, що — за твердженням автора — англійський міністер закордонних справ від 24 жовтня 1919 до 22 січня 1924 р., лорд Керзон, насправді не був ані автором цієї лінії, ані її оборонцем. Назва з його іменем пішла від того, що англійська нота з 11 липня 1920 року, в якій пригадано Польщі ту лінію, мала підпис Керзона. Тому й у тритомовій англійській біографії Керзона не згадується ані словеском про ту лінію. Перші почали називати її іменем Керзона совєтські дипломати — і за ними ця назва прийнялася по нинішній день.

Східні кордони Польщі були предметом нарад Версальської конференції, яка дала цій меті покликати до життя окрему Комісію (постановою Найвищої Ради з 12 грудня 1919 р.), під головуванням французького проф. Камбона, англійського фавіа від польських справ проф. Лорда та представників Італії й Японії. Ця Комісія покликана потім до життя Підкомісією під головуванням французького генерала Ле Ронда. На цих Комісіях і на Найвищій Раді змагалися дві тенденції: створити Польщу в межах її етнотериторіальних земель, згідно з 13 точкою Версальської декларації з 8 січня 1918 року, та прокламцією голови російського Тимчасового Уряду князя Львова з 17 березня 1917 року, чи створити Польщу, як «сильну антинімечцьку фортецю» в історичних кордонах з 1772 року, згідно з меморіалом Романа Діомського, запропонованим Найвищою Раді від польського Комітету Народового з 29 січня 1919 року. Дуже цікава історія боротьби цих двох тенденцій, про яку червоною ниткою тегнувся в ній очевидя для тодішньої Антанти потреба адміністративної окремішності для Східної Галичини як етнічно української території, чи то у формі окремої держави, чи, в дальшому ході тодішніх воєнних подій, в рамках Польщі, — але з окремим автономним статутом, в кордонах власне лінії Керзона. Лінія Керзона була з'ясована 17 червня 1919 р. в звіті згаданого згорі Комісії, покликаної Найвищою Радою, як «лінія А», яка — за проєктом американських, французьких й італійських делегатів — мала становити кордон автономної української провінції в межах Польщі. На випадок створення самостійної західно-української держави, мала зобов'язувати дати на схід посуєна «лінія Б». Однак на Найвищій Раді планували про-польські настрої. Тільки тодішній англійський міністер закордонних справ Балфур протиставив їм. Проте лінію Керзона на загальні вважали найсправедливішою лінією і в дальшому до ладу наряд жад польськими кордонами, під час польсько-української й польсько-українсько-совєтської воєн. І слушності боронив Ллойд Джордж, який 11 грудня 1919 року назвав поляків «хлопівливим народом».

Українські історики й політики могли б статтю Готтгольда Роде значно поширити й поглибити. Вони могли б доповнити її масою подробиць про способи, якими польські державні мужі й делегати старалися за всяку ціну добути спершу завоювання Східної Галичини, потім залягування її за Польщею, а добувшись цього різими об'явами і підступами, зловживши, наприклад, фразою боротьби проти «більшовицьких банд» в Східній Галичині, зламали всі свої міжнародні й власні законні зобов'язання: прийнявши лінію Керзона, тому й у тритомовій англійській біографії Керзона не згадується ані словеском про ту лінію. Перші почали називати її іменем Керзона совєтські дипломати — і за ними ця назва прийнялася по нинішній день.

Український Народний Фонд був об'єктом постійної і спеціальної уваги Екзекутивного Українського Комітету. Це цілком зрозуміло, бо УНФонд був і залишається єдиним джерелом існування і робочої праці Українського Конгресового Комітету, як також допоміжним джерелом праці низки українських установ та організацій. Завданням Екзекутивного УНФонду було, щоб УНФонд збирав можливо більше грошей і щоб об'єднував навколо себе можливо більше число громадян, як платників і жертвodawців Фонду.

Для цього Екзекутивна ажвала різноманітних заходів інформації і пропаганди, як оголошення, заклики, статті, широке листування з Відділами УНФонду на місцях, як також і з приватними особами. На цій тлі кожного року виділялись дві акції або розсилки, а саме — 1) розсилка осіння і 2) розсилка зимова — різдвяна або післяріздвяна.

Український Народний Фонд

Український Н. Ф. оголошено на підставі резолюції IV Конгресу, що відбувся в Початком листопада 1949 у Вашингтоні. Ного створено із збірок Національного Датку (\$10, \$25 і \$50) та пожертв. (1940 року Фонд відзначав своє п'ятилітє існування. Після П'ятого Конгресу, з легальних причин, запроваджене деякі зміни адміністративного технічного характеру. З того слід зазначити:

- 1) Не відновлено більше Кураторію УНФонду, яка діяла перед П'ятим Конгресом.
- 2) Не відновлено угоду про перцентуальне придлявання датцій з УНФонду, що була в силі до П'ятого Конгресу на підставі узгодження в місяці січні 1950.
- 3) Прийнято пропозиції ЗУ-

ПЕРЕД ДРУГИМ СТУДЕНТСЬКИМ КОНГРЕСОМ

Вже тільки дні відділяють нас від II Студентського Конгресу, — події, яка в студентському, а то й громадському житті займає визначне місце. Це та найважливіша точка, з якої, на основі ґрунтовного аналізу пройдешого і теперішнього, кидатиметься проєкція в майбутнє, яка матиме немалый вплив на весь український студентський рух.

В нашій аналізі не зупиняємося над завданням українського студентства. Це справа, яка всім добре відома і аж забагато декларована. Зупинимося тільки над світлими і тінями теперішньої Управи СУСТА, щоб на основі цього Конгресу міг виісти такі рішення і вибрати таку Управу, щоб в майбутньому праця була плідніша.

Передусім мусимо собі усвідомити, що в великій більшості членів СУСТА — це студенти діти новоприбулих іммігрантів. На жаль, тільки мала частина родженців Америки охоплена системою СУСТА. Найсвітліший факт — це той, що між цією частинкою американсько-українського студентства та новоприбулими немає ніяких різниць. Тут треба записати на відміну конто Управи СУСТА та Управ місцевих студентських громад неспроможність притягнути в нашу раду більше родженців Америки. Безперечно, Управа робила різні спроби та заходи в цій справі, однак вони були недостатні.

Управа СУСТА робила всі заходи в справі стипендійної допомоги українським студентам в Америці і допомоги КОДУС'ові та ЦЕСУС'ові. Така ж і тут наші успіхи тільки частинні. Бо хоч нам вдалося організувати Український Студентський Фонд, репрезентований найважливішими українськими науковцями та громадськими діячами, все таки конкретна допомога студуючій молоді невелика, бо тільки 14 студентів в Америці одержало стипендійну допомогу і тільки біля 400 доларів вислано до КОДУС'у і ЦЕСУС'у. Безперечно, це тільки перший рік нашої допомогової діяльності, однак успіх далеко неспівмірний з нашими можливостями.

Коли мова про нашу зовнішню діяльність, то в цьому напрямі зроблено деякі кроки, однак також не такі, які могли б зробити. Правда, нам вдалося навізати зв'язки з американським центром і деякими національними союзами, однак ми не спробували використати ці зв'язки в справі стипендійної допомоги українським студентам в Америці і допомоги КОДУС'ові та ЦЕСУС'ові. Така ж і тут наші успіхи тільки частинні. Бо хоч нам вдалося організувати Український Студентський Фонд, репрезентований найважливішими українськими науковцями та громадськими діячами, все таки конкретна допомога студуючій молоді невелика, бо тільки 14 студентів в Америці одержало стипендійну допомогу і тільки біля 400 доларів вислано до КОДУС'у і ЦЕСУС'у. Безперечно, це тільки перший рік нашої допомогової діяльності, однак успіх далеко неспівмірний з нашими можливостями.

Можна це більше говорити про нашу позитивну чи негативну діяльність, однак всього того, що сказано, досить, щоб мати загальне уявлення про те, що Управа хотіла зробити, що зробила, а чого не могла зробити.

Для аналізу наявного стану треба, якщо це можливо, подати його причини. Автор цих рядків не претендує на те, що причини, які він подає, одинокі і єдиноправильні. Можливо, що вони є тільки частинні, однак все таки подасмо їх в вірі, що вони допоможуть делегатам винести такі рішення, які найкраще сприятимуть розвитку студентського руху.

Отже, одне з основних причин с те, що вже на Першому Конгресі велика частина українського студентства, з оправданих причин, не брала участі в виборі Управи СУСТА. Внаслідок цього частинна студентства ставилася до Управи з резервою, створюючи опозицію з т. зв. пасивним спротивом. На цьому місці хочемо зазначити цих наших друзів, що Управа СУСТА в своїй діяльності та рішеннях керувалася виключно добром цілого українського студентства. Наші рішення могли часом видаватися як помилкові, однак мотивом їх завжди було добро студентства, а не політична партійщина. Т. зв. «Конфлікт ЦЕСУС — СУСТА» був у великій мірі вислідом існування опозиції. Невповні успішну акцію УНФонду також частинно можна підвести під цю рубрику. Висновок з цього такій: Конгрес за всяку ціну мусить вибрати таку Управу, якої хотіло б і яку піддержувало б все студентство.

Другою причиною є та, що низові студентські клітини і (Закінчення за 3-й стор.)

Масова розсилка полягала в тому, що розсилались листи — заклики усім переплатникам українських основних часописів у цій країні, а саме — передплатам «Свободи», «Америку», «Народної Волі», «Народного Слова» і «Прометей», з додатком тих чи інших матеріалів, що стосувались діяльності Українського Конгресового Комітету чи взагалі могли бути цікаві українцям на місцях. Крім переплатників вищеподаних основних часописів, масова розсилка охоплювала також Лігу Української Молоді Північної Америки. Разом, під час масової акції, розсилалось, в середньому, до 40,000 листів.

Конкретно, у зв'язних роках, 1952-1954, розсилка, що до матеріалу, представлялась так:

1952 рік:

Восени була розслана брошура про Український Народний Фонд, розміром в 16 сторінок, в якій стисло, але конкретно подавалось відповідь на основне питання: Куди й на що виділяють гроші з Народного Фонду. У зв'язку з цим, було подано інформації

про працю УККА в діяльній політичній, культурній і хартативній. Крім того, було з'ясовано, як відбувається контроль видатків УНФонду і подано про плани праці УККА на майбутнє.

Для зимової розсилки того ж 1952 р. було видано «МАЛІЙ ДЕКЛЯМАТОР». Це була збірка поезій для дітей і юнацтва — краєвих українських поетів, розміром в 64 стор. малі вісики.

Треба зазначити, що ця збірка зустрілася на місцях з великою прихильністю, про що свідчили численні листи, з додатком 1 долара за книжку, хоч книжечка виразно розсилалася, як різдвяний дарунок для молоді. В практичному житті, як показалося, цей необхідний підручний книжечку при улаштуванні на місцях різних академіч. вистав та інших імпрез.

Вол. Дорошенко
СПОГАДИ НАЧЕ ТАЯ ПОВІСТЬ
(З НАГОДИ І ПРО ВИДАННЯ УВАН — СВГЕН ЧИКАЛЕНКО, СПОГАДИ. НЬО ПОРК 1955, 8, ст. 502+2 нел.)
(Закінчення)

Та, тут мені нема потреби спинятися на біографії нашого славного мецената, бо про його життя й заслуги була моя стаття у „Свободі“ в листопаді минулого року.

Натомість хочу звернути увагу на зміст видання цієї Спогади. Починає їх Чикаленко з розповіді про свій рід, про те, як його дід оселився на Херсонщині, які були тоді відносини, про пана і селян, про свої дитячі літа й виховання.

Це все читається, як казка, бо так і стало тодішнє життя для теперішнього покоління, як казка. Не одна сторінка перших двох розділів нагадує нам подібного роду описи в Миколі Джері „Нечужа Левицького або у „Вісках у Таврії“ Гр. Данилевського. Не менш цікаво оповідає Чикаленко й про свої шкільні роки, про своїх товаришів, якіми визначився Л. Смоленський, про своїх товаришів, зокрема Тобілевичів — М. Садовського, П. Саксаганського й Ів. Карпенка-Карого, з якими приятелював із юнацьких років. Цікаві його оповідання про українські громади в Одесі й Києві, про революційні гуртки, учасником одного з них і він був, а в результаті — арешти й доволі примусове життя на селі під поліційним доглядом. Але це підвільне перебування вийшло кінцем на добро й йому й нашим людям, бо Чикаленко й сам навчився господарювати й селянам показав і на практиці, й в низці популярних брошур, як треба вести раціональне господарство.

Відбувши термін поліційного догляду, переїздить Чикаленко до Одеси, а опісля й до

нього меза в Спогадах, і ширший про життя на еміграції, про яке Покійний не полишив нам споминок, а яке нам слід знати. Крім „Спогадів“ опублікував був Чикаленко ще й свій „Щоденник“, що був наче б їх продовженням. Чей „Щоденник“ теж становить важливе джерело до пізнання нашого, — здається, такого недавнього, а такого вже віддаленого від нас минулого.

Історична й літературна цінність „Щоденника“ не менша, ніж „Спогадів“. А тож не можна не вітати замірку Української Академії Наук обдарувати нас також новим виданням цієї важливої пам'ятки по покійним, так заслуженим для України діячів.

Крім згаданих вище Чикаленкових спогадів, масмо ми в нашій загалом бідній мемуарній літературі ще другі, подібної вартості споминок. Є це „Сторінки з минулого“ його приятеля, проф. Олександра Лотоцького, що їх він видав перед 2-ом світовим війною у трьох великих томах, бувши директором Українського Наукового Інституту у Варшаві. „Сторінки“ Ол. Лотоцького знаменито доповнюють Чикаленкові Спогади та разом із ними дають докладну картину українського національного руху на Наддніпрянщині. Стали вони теж уже бібліографічною рідкістю і їх не можна ніде дістати, тому добре зробила б УВАН, якби після Чикаленкових „Щоденників“ дала нам 2-ге видання „Сторінок“ Ол. Лотоцького, теж дуже заслуженого нашого діяча старшої генерації.

Але тим часом щиро поручаю шановним читачам Спогади С. Чикаленка, що справжню історичну повість із нашого минулого, що вже відійшло у вічність. Повість цікава й корисна.

Ваша увага в члена Українського Народного Союзу!

3 ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ
Нью Йорк, Н. Й.
„Година Українських Мелодій“ Р. Маринюча презентує перші українські телевізійні програми в ЗДА.

Не уважаючи на великі труднощі матеріальної натури, „Година Українських Мелодій“ ведена Романом Маринючем з Нью Йорку та передавана з Нью Йорку, Бріджпорту, Конн. та Трентону, Н. Дж. — розпочинає з дня 11 червня ц. р. передавати перші в ЗДА українські телевізійні програми, які після матеріальної спроможності будуть передавати кожної суботи, від години 10 до 10:30 вечора через канал 13 (ВАТУ) та одночасно через радіостанцію ВААТ (970).

Перша в ЗДА Українська телевізійна Програма, ведена Романом Маринючем, розпочинається та кінчається вином на Дніпро та пам'ятники Володимирі й при звуках оркестрального аутенту до пісні „Рече та стоїте“. На прес-конференції Української Телевізійної Програми в ЗДА виступив Дітячий Валет нашої славної примабалери Валентини Переславцевич „Мріяє“ до музики М. Лисенка та Українським Народним Танком і відомий всім добре Вокальний Квартет „Веселі Волокити“ в складі: С. Чорний (І. тенор) — І. Задорожний (ІІ. тенор) — О. Стецур (баритон) — В. Баранський (бас) зі своїми незступними запевненнями, добре відомим всім гуртом „М. Понсе“ до музики П. Метельського, Б. Перфецьким з Філадельфії, Вокальний Квартет відспівав пісню „Дунаєш“ С. Артемовського Гудала. Як заповідати виступили в англійській мові: панна Гелен Демидчук, доня всім нам відомого діяча д-ра Демидчука та в українській: Р. Маринюч, директор українських радіо й телевізійних програм та 10-літній Андрій Шуль, відомий із радіо й концертних виступів.

З приводу відкриття Першої Української Телевізійної Програми в ЗДА видано пам'яткові поштові марки проекту відомого артиста-малюра проф. Вутовича.

розСІПКи
Нещодавно оголошено в „Свободі“ було. Торжествний дисерт варті. Мо горє і кої оговорювався. Признач: Іван Вайлес. А в того американського Івана Вайлеса невід наш Дітячий Валет прайос... Мораль: не дивуйтеся, що ви в західній частині міста їдете працювати в східно — в той же час мешканці східних кварталів, за заробітками, в західній мчать...

В Нью Йорку, адвокат Ярема доповідь дав. Тема: „Американська політика визволення (від більшовизму) і коєзистенція (з більшовизмом)“. Теза: як при владі були демократи, визволяли народи від більшовизму хотіли республіканці. Теза: як при владі республіканці — що ідею хочуть здійснювати демократи.

Ціле шість, що й одні і другі знають, коли хотіли...

В зв'язку з неясним 16-им параграфом австро-східного договору, австрійський міністер внутрішніх справ заявив: „Я не видам і не могу видати“.

О. Сип.

У Сінгапурі ведеться слідство в справі убиства 13 травня ц. р. під час керування комуністами студентської вулиці демонстрації американського кореспондента Жена Саймонда. Шофер авто, яким Саймонд їхав на вулицю, де відбувалася бурхлива демонстрація, зізнав, що поліція підмовляла рятувати Саймонда з рук озброєних демонстрантів, що кинулися на журналіста й почали його бити. Саймонд привезли до шпиталю шийно за півтори години після нападу.

УКРАЇНСКА МУЗИЧНА СТУДІЯ У ФІЛАДЕЛФІ
під проводом проф. Зої Маркович — владшувос —
В НЕДІЛЮ, 12-го ЧЕРВНЯ 1955 Р. ШОСТИЙ РІЧНИЙ ПОПИС УЧНІВ
в залі Українського Горожанського Клубу при 847 Н. Франклін вул., Філадельфія, Па.
Початок о год. 8-й веч. Вступ вільний

Університет Українознавства при НТШ
UKRAINIAN UNIVERSITY STUDIES
302 W. 13th St., New York 14, N. Y.
П'ЯТИЙ КУРС ВИКЛАДІВ
(ВЕСНЯНИЙ СЕМЕСТР)
Лекції по 40 хвилин.
П'ЯТНИЦЯ, 17-го ЧЕРВНЯ 1955 ВІД 5-8
В. Лев: Українське письменство після першої світової війни
К. Кисілевський: Народна мова України (2 лекції)
СУБОТА, 18-го ЧЕРВНЯ ВІД 5-8
М. Шлемкевич: Філософія публіцистики (2 лекції)
П. Ковалів: Історія української мови
НЕДІЛЯ, 19-го ЧЕРВНЯ ВІД 5-8
Д. Горяткевич: Українське народне мистецтво
В. Сичинський: Мистецтво княжої доби.

Нема то як на Союзівці!
Українці Стейтв Нью Йорк, Нью Джерзі, Пенсильвія, Конектикат, Массачусетс та інших!

Приїжджайте та візьміть участь у ВЕЛИКОМУ ВІДКРИТТІ НОВОГО СЕЗОНУ НА „СОЮЗІВЦІ“

ВАКАЦІЙНО-ВІДПОЧИНКОВІЙ ОСЕЛІ У Н.С.ОЮЗУ біля містечка КЕРГОНКСОН у стейті Нью Йорк,
в найближчу суботу і неділю, 11 і 12-го червня!

ПРОГРАМА ВІДКРИТТЯ:
СУБОТА, 11-го ЧЕРВНЯ: дозвілля гостей на великих просторах та в прекрасних забудованих „Союзівці“. Після вечері — „ВЕСЕЛИЙ ВЕЧІР“ в клубі „Веселка“, ПЛАСТОВА ВАТРА та інші культурні розваги.
НЕДІЛЯ, 12-го ЧЕРВНЯ: Рано привітання гостей та їх розміщення.
О год. 11-й полудна СЛУЖБА БОЖА на великій площі біля вілли „Київ“ та посвячення новонабутих будинків. Співатиме Хор.
О год. 1-й обід в ідальній гостиниці або перекуска при багатьох буфетах.
О год. 3-й полудно починається стародавній ФЕСТИН з багатогородним мистецтвом та розваговою програмою. Особливо виступити під вільним небом група танцюристів „Україна“ під проводом Василя Полевича.
Атракціо Фестину буде вибір „МІС СОЮЗІВКА“ на 1955-й рік, яка в нагороду дістане право одностороннього безкоштовного поїзду на цій вакаційній оселі.
Танці під вільним небом і в клубі „Веселка“.
Приїжджайте на СОЮЗІВКУ, щоб на дозвіллі серед природи, забути свої міські клопоти й невгоди!

Ньюарк, Н. Дж.
Перша матура з українознавства в ЗДА.

Між 1 і 4 червня 1955 відбувся кінцевий іспит на дворічному випуску курсу українознавства в Ньюарку. До іспитової комісії належали з доручення Шкільної Ради при УКА: проф. д-р Микола Шлемкевич, директор школи і представник про. д-р Микола Шлемкевич, делегат Інституту Заочного Навчання при УВУ; проф. Дам'ян Горяткевич і проф. д-р Кость Кисілевський, іспитувальці.

Абітурієнти у віці між 17-19 рр. складали іспит після закінчення української школи в Україні, нижчих класах середньої української школи в Європі та чотирьох класів українознавства в ЗДА.

Письмові й усні відповіді з мови, літератури, мистецтва, історії, географії, господарства, природи, етнографії виявили понаже знання абітурієнтів, а успіх був значимий, бо на десять кандидатів сім склали матуру з визначним успіхом, а три з добрим, а саме:

1. Ваб'юк Мірослав, 2. Воробець Андрій, 3. Геврик Тит, 4. Гельбик Омелья, 5. Горяткевич Андрій, 6. Дурбак Дмитро, 7. Караліна Олена, 8. Каймар Іларія, 9. Потоцька Ірина, 10. Пришляк Мірослава.

Комісія визнала всіх абітурієнтів зрілими до навчання в студії в ділянці українознавства. Так отже сповнились їх мрії. В недалекому часі заповняться Університет Українознавства новими студентами з-поміж нашого молодства, бо крім матури в Ньюарку, відбувалася майже рідкочасно також матура на випуску курсу в Нью Йорку.

Ентузіазм та пильна праця впродовж років увінчалася значимими успіхами не тільки учнів, але також Товариства „Учительська Громада“, які члени жертвували для виконання й навчання нашої молоді своє знання й любов до великого діла.

К. О. К.

Ньюарк, Н. Дж.
Перша матура з українознавства в ЗДА.

Між 1 і 4 червня 1955 відбувся кінцевий іспит на дворічному випуску курсу українознавства в Ньюарку. До іспитової комісії належали з доручення Шкільної Ради при УКА: проф. д-р Микола Шлемкевич, директор школи і представник про. д-р Микола Шлемкевич, делегат Інституту Заочного Навчання при УВУ; проф. Дам'ян Горяткевич і проф. д-р Кость Кисілевський, іспитувальці.

Абітурієнти у віці між 17-19 рр. складали іспит після закінчення української школи в Україні, нижчих класах середньої української школи в Європі та чотирьох класів українознавства в ЗДА.

Письмові й усні відповіді з мови, літератури, мистецтва, історії, географії, господарства, природи, етнографії виявили понаже знання абітурієнтів, а успіх був значимий, бо на десять кандидатів сім склали матуру з визначним успіхом, а три з добрим, а саме:

1. Ваб'юк Мірослав, 2. Воробець Андрій, 3. Геврик Тит, 4. Гельбик Омелья, 5. Горяткевич Андрій, 6. Дурбак Дмитро, 7. Караліна Олена, 8. Каймар Іларія, 9. Потоцька Ірина, 10. Пришляк Мірослава.

Комісія визнала всіх абітурієнтів зрілими до навчання в студії в ділянці українознавства. Так отже сповнились їх мрії. В недалекому часі заповняться Університет Українознавства новими студентами з-поміж нашого молодства, бо крім матури в Ньюарку, відбувалася майже рідкочасно також матура на випуску курсу в Нью Йорку.

Ентузіазм та пильна праця впродовж років увінчалася значимими успіхами не тільки учнів, але також Товариства „Учительська Громада“, які члени жертвували для виконання й навчання нашої молоді своє знання й любов до великого діла.

К. О. К.

Міннеаполіс, Мін.
3 діяльності Відділу Об'єднання Бувших Вояків.

Дня 14 травня 1955 р. відбуло контрольно-п'ятирічної діяльності Відділу ОБВВА і стверджено, що Управа Відділу в складі: голова — ген. К. Смоленський, заст. голова — інж. Любинський, секретар — М. Скорупський, касир — Марія Кротюк, вповні виявилися зі своїх обов'язків. Управа відбула 15 ділових засідань, і 15 з різноманітними комітетами. Відвідувано сім академій: 25-ліття смерті о. п. гол. от. Симона Петлюри, роковини смерті полк. С. Коновальця, ген. Павлика.

НОВИНА ДЛЯ ПАНЬ
НЬОАРКУ, НЬО ПОРКУ, ФІЛАДЕЛФІ І ОКОЛИЦЬ

Нашим Дорогим Клієнткам за їхню підтримку щиро сердечно дякуємо і подякуємо до ласкавого відомо, що МИ ВІДКРИЛИ

ФІЛШО У ФІЛАДЕЛФІ
ПРИ 938 N. FRANKLIN ST.

і надіслали виготовлені весільні, бателі, вечорні і пополуночні суконки, плащі з найкращих матеріалів, в наймодніших фасонах по дешевих цінах.

На найбільш витончених балах і вечорах в Нью Йорку наші сукні все викликають захоплення і дивують. І-шу нагороду. Це для Вас всіх заповідь, що в нас дістанете те, що Ви вимріяли а ніде не зможемо купити.

Кожна наша Клієнтка мусить бути гарна і задоволена.

Щоб і цьому допомогти, ми співпрацюємо зі світові славі фірмою дамських корсетів

WARNER'S
покинули дипломом спеціальні курси, щоб заповнити кожну з наших Пань допасавання, вигоду і красу.

Приймаємо Пані Клієнтки лиш за попереднім телефонічним оголошенням і поручаємося Вашій ласкавій пам'яті

DANA Bridal Gown
ПЕРШІЙ І ОДИНОКІЙ УКРАЇНСЬКІЙ САЛОН ЖІНОЧОЇ МОДИ

PHILADELPHIA, PA. NEWARK, N. J.
938 N. Franklin St. Market 7-6086 122-124 — 16th Ave. Blgelow 8-1038

УВАГА! ТРЕНТОН Н. ДЖ. І ОКОЛИЦЯ!
ПАРАФІЯ СВ. ВМЧ. ЮРІЯ ПЕРЕМОЖЦЯ В ТРЕНТОНІ, Нью Джерзі
запрошує Українське Громадянство на запуски та ПЕРШІЙ ВЕЛИКИЙ РІЧНИЙ ПІКНІК
що відбудеться
в неділю, 12-го червня 1955 р.
в AMERICAN CNECHOSLOVAC FARMERS CLUB
Hightstown, N. J. — Windsor.
ПОЧАТОК О ГОДИНІ 12-ї ДНІ.
Смачний і дешевий буфет (голуби, вареники та багато інших страв).
Пригравати буде першорядна оркестра. В програмі різні несподіванки. — Гостям рід! —
Доїждь авто з Трентону — циркул на 33 дорожню, яка сходять на 130 дорожню, якою треба їхати до Windsor.
Управа Церкви

ЛИШЕ ДО 1. ЛИПНЯ 1955 Р.
продовжується приймання нових передплат на
ІСТОРІЮ УКРАЇНИ-РУСИ
МИХАІЛА ГРУШЕВСЬКОГО
Тільки до 1-го липня ще є змога на пільгових умовах, передплатити набути це високоцінне десяти томове видання.
ЦІНА ПЕРЕДПЛАТИ ЛИШЕ \$60.00
при сплаті ратами замість нормальної ціни — \$82.50.
Вже вийшли з друку, перший, другий, третій, четвертий і п'ятий томи. Не забудьте до 30-го червня 1955 р. надіслати передплату на адресу:
KNYHO-SPILKA PUBLISHING CO.
68 East 7th Street New York 3, N. Y.

СУБОТА, 11-го ЧЕРВНЯ 1955, В ЗАЛЯХ НАРОДНОГО ДОМУ,
142 2-га Евеню (між 8 і 9 вулицями) Нью Йорк, Н. Й.
СТУДЕНТСЬКИЙ БАЛ

Грас відома оркестра Василя БОСОВО.
Початок год. 8:30 вечора. — Вступ \$2.00.
Буфет у заряді Студенток.
• В програмі також мистецькі виступи. •

